Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 183. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 29-го ВЕРЕСНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, SEPTEMBER 29, 1981 No. 183. VOL. LXXXVIII.

ВІДБУДЕТЬСЯ СВЯЧЕННЯ ВЛАДИКИ-НОМІНАТА Р. МОСКАЛЯ

Філядельфія, Па. — Митрополичий Ординаріят Української Католицької Церкви в ЗСА інформує, що у вівторок, 13-го жовтня, ц.р. в соборі Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії відбудеться церемонія єпископських свячень Владики-номіната Роберта Михайла Москаля.

Єпископ-номінат Роберт М. Москаль

Церемонія відбуватиметься в рамках Божественної Літургії, яка розпічнеться тут о год. 2-ій по полудні. Почесними гістьми на Літургії і свяченні будуть кардинали: Владислав Рубін, префект Східньої Конгрегації для Східніх Церков і Джан Крол з Філядельфії. Президіюватиме Архиєпископ-коадьютор Мирослав Любачівський, а головним святителем буде Архиєпископ-Митрополит Стефан Сулик, співсвятителями будуть Владики Василь Лостен і Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ. У свяченнях братимуть участь також численні отці, які асистуватимуть у цьому величному торжестві.

Папські номінаційні буллі читатимуть о. Т. Саюк (українською) і о. І. Ставінський (англійською) мовами. На свячення Владики-номіната Р. Москаля запрошено усіх Владик Помісної Української Католицької Церкви, Владик інших Церков Східнього та Римо-Католицького обряду, представників українських центральних організацій, членів родини і приятелів Владики-номіната та всіх мирян.

Передбачено, що у свяченні візьме участь біля 3,000 осіб. Того ж дня о год. 6-ій вечора в готелі Белв'ю-Стретфорд, відбудеться вечеря в пошану нововисвяченого Владики, під час якої головним промовцем українською мовою буде кардинал Владислав Рубін з Риму.

Т. Кейн зустрічався з етнічними групами

Члени української групи з кандидатом Томом Кейном (останній ряд, п'ятий зліва).

(фото: ред. Роми Гадзевич)

Геновер, Н. Дж. — Прийняття-зустріч з кандидатом на губернатора від Республіканської партії Томом Кейном відбулося тут у п'ятницю, 11-го вересня, з участю біля 200 представників етнічних груп стейту Ню Джерзі, в тому й численної кількости представників від української громади.

Прийняття, спонзороване коаліцією етнічних груп стейту, відбулося у місцевому ресторані Мунрайз.

Поміж представниками з політичного світу була присутня республіканська конгресменка Міллісент Фенвик, відома українській громаді своїми виступами на захист українських політичних в'язнів у Совєтському Союзі та боротьбою за права людини. Від етнічних груп були присутні представники австрійців, китайців, філіппінців, мадярів, еспанців, італійців, поляків, словаків, українців і негрів.

У велику групу українців, що складалася приблизно зі сорока осіб, ввійшли представники від українських громад повітів Морріс, Пассейк, Ессекс, Берген і Юніон Була присутня також Люба Остапюк, нещодавно найменована зв'язковою з етнічними громадами для Тома Кейна.

Відкрив офіційну частину програми Зенон Онуфрик, представник українців-республіканців повіту Морріс, який підкреслив факт, що етнічні групи матимуть великий вплив на цьогорічні вибори губернатора стейту. Проводив прийняття тостмайстер Генрі Блекіцкі, посадник Морріс Тавншип та професор Ферлі Дикинсон університету. Черговий промовець Джозеф (Бо) Салливан, фінансовий референт Республіканської партії і колишній кандидат на гу-

(Закінчення на стор. 4)

В Рочестері вшанують пам'ять В. Івасюка

Рочестер, Н. Й. (А. Стеців). — Афіші, летючки та інші середники інформативні подають українській громаді, що в Рочестері, Н. Й., в неділю, 18-го жовтня ц.р., о год. 4-ій по полудні в залі школи Іст Рідж, мистецькі групи Торонто влаштовують концерт в пам'ять Володимира Івасюка. Це не перший раз, бо подібний концерт відбувся в 1980 році в Торонто з великим успіхом. Це був монтаж з назвою „Музичний портрет Володимира Івасюка", текст до якого написав Юрій Ганас.

І ті самі мистецькі групи виступлять в Рочестері. Оксана Рогатин-Макогон, сопрано, квартет „Верховина", тріо „Волошки", хор „Ясмин", рецитатори, диктори та оркестра. Мистецький керівник — Олена Глібович.

З'ЇЗД УЧНІВ ЗАЛЬЦБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Союзівка. — Організаційний комітет зальцбурзької гімназії інформує, що сьомий з'їзд колишніх учнів і зустріч з професорами відбудеться тут 3 і 4-го жовтня ц. р. на культурно-відпочинковій оселі УНС. В програмі, крім ділової частини, — бенкет, забава і мистецька програма; грає оркестра Богдана Гірняка. Голоситись треба в адміністрації Союзівки.

Валленберґ може стати почесним громадянином ЗСА

Вашінгтон. — Після одноголосної ухвали в Сенаті 3-го серпня, Палата Репрезентантів також ухвалила законопроєкт надати почесне американське громадянство шведському дипломатові в Мадярщині, Раулеві Валленберґові, який під час Другої світової війни врятував від нацистів 20,000 мадярських жидів, видаючи їм документи, що вони шведські громадяни. Він також зорганізував був кілька домів для переховування мадярських жидів там, яким загрожувало знищення, оголошуючи ці доми шведською територією без права вступу до них німців.

В Палаті Репрезентантів це голосування відбулося відношенням 396 до двох голосів. „Проти" голосували лише два конгресмени: Генрі Дж. Гайд, республіканець з Іллиной, і Джан М. Ешбрук, республіканець з Огайо, на тій підставі, що це „здається невідповідним, давати комусь почесне громадянство, хто ніколи не був у цій країні (Америці) і чиї дії не були скеровані на цю країну".

Рауль Валленберґ після війни зник, заарештований совєтами, і про його дальшу долю говорять різно. Дехто уважає, що він загинув на совєтській каторзі 35 років тому, а дехто каже, що він може бути ще живий і далі перебуває в московських катівнях. Йому тепер — 69 років. Що він ще живе, хоч і перебуває в ув'язненні, надіється і його біограф Джан Бірмен, і він разом з іншими людьми, які безмірно вдячні Валленберґові за рятунок, уважають, що ця акція американського Конґресу — надання почесного громадянства — примусить совєтський уряд дати відчит перед світом, що совєти вчинили з тією людиною і де він тепер.

Надання почесного громадянства чужинцеві поза Америкою і без умови, щоб він зрікся свого громадянства у своїй країні, трапляється вдруге за всю історію ЗСА. Першим так нагородженим був Вінстон Черчілл.

Спонзорами цього законопроєкту в Конґресі були два законодавці: конґресмен Том Лантос, демократ з Каліфорнії, і сенатор Клейборн Пелл, демократ з Ровд Айленду. Допомогли значно ініціяторам законопроєкту конґресмени Джек Кемп, республіканець з Ню Йорку, і Миллісент Фенвік, республіканка з Ню Джерзі.

У світі

АНТОНІО АВРЕЛІЯНО ШАВЕЗ, ДОТЕПЕРІШНІЙ віцепрезидент Бразилії, почав як перша цивільна особа після захоплення влади військовою хунтою в тій країні в 1964 році, виконувати функцію президента у зв'язку із затяжною хворобою президента Жоа Батісти Фіґередо. „Я перебираю президентуру в республіці згідно з конституційними правами", — заявив Шавез. Дотеперішній президент покищо перебуває у шпиталі після серцевої атаки.

ЯК УЖЕ ІНФОРМОВАНО, ОФІЦІЙНІ РОЗМОВИ про роззброєння між Америкою і СССР будуть відновлені через два місяці, а саме 30-го листопада в Женеві, Швайцарія. Про це домовилися в середу, 23-го вересня, на зустрічі в Ню Йорку державний секретар Александер Гейґ з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Ґромиком. Темою розмови буде, в першу чергу, зменшення нуклеарних ракет у Европі.

ОЗБРОЄНІ ЧОТИРИ ТЕРОРИСТИ, ЯКІ НАЗВАЛИ себе вірменськими націоналістами, у Парижі захопили у четвер, 24-го вересня, будинок турецького консуляту із кількома десятками закладників. Вони вимагали від Туреччини звільнення всіх в'язнів-вірменів, які під цю пору перебувають по тюрмах. Після довгих і морочливих переговорів з французькою поліцією ці терористи здалися французьким властям. В процесі захоплення консуляту було поранено одного вірменина і один турецький охоронець амбасади був убитий. Були поранені також віцеконсул Кайа Іналь, один французький вартовий і три закладники.

В ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ ЩЕ ОДИН ГОЛОДУЮЧИЙ революціонер в тюрмі у Белфасті так захворів на нирки на 33-му дні голодівки, що мусів її припинити. Відмову від добровільного протестного голодування цього 26-річного ірляндця не слід розглядати як резиґнацію з його політичного протесту, бу він був уже близький смерти, але не з голоду. А йому хотілося загинути, як загинуло вже десять ірляндських в'язнів-борців за політичний статус у британській тюрмі, а не від іншої причини — в цьому випадку — від недуги нирок. Це було б незгідне з самим задумом цих голодівок.

В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ СКРІЗЬ ПОЖВАВИЛИСЯ збройні виступи лівиці, яка використовує економічні труднощі в цих країнах для підбурювання населення проти існуючих там урядів. Ця справа не минула і Колюмбію, де теж розпочалися вуличні заворушення. Тепер збройні сили цієї країни Латинської Америки будуть підсилені закупом американських гелікоптерів, що їх у кількості дванадцяти ЗСА погодилися продати урядові у Боготі. Уряд ухвалив продати ці гелікоптери вже в четвер, 24-го вересня, але американський Конґрес має цей продаж ще затвердити.

У ГОНДУРАСІ, ПІВДЕННА АМЕРИКА, ТАКОЖ неспокійно. Зі столиці країни інформують, що в останніх днях тут піднесла голову лівиця, і в четвер, 24-го вересня, на вулицю в Теґуціґальпа вийшло 60,000 демонстрантів. Як звичайно в таких випадках, ліві обвинувачують існуючий уряд „в брутальності", а його зв'язки з Америкою називають — співпрацею з „єнкі-імперіялізмом", з яким ці ліві прирікають боротися. Раніше ліві напасники збомбили будинок парляменту і поранили двох американських військових дорадників.

ЄГИПЕТ, ІЗРАЇЛЬ І З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ знову відновили переговори, метою яких є знайти якнайкращий плян для розв'язки палестинського питання і визначити територію з палестинською самоуправою для 1,3 мільйона палестинських арабів, які живуть в Ізраїлі, головно на західньому березі ріки Йордан і Ґазі. Голови делеґацій Єгипту і Ізраїля — міністри закордонних справ Камаль Гасан Алі і Йозеф Бурґ, перестерігають однак, що справа цієї розв'язки є дуже складна. Останні переговори 16 місяців тому були перервані, бо обидві сторони зайшли в сліпий кут і навіть інтервенція Америки не змогла зрушити їх з місця. Але цей раз, після дводенних інтенсивних переговорів, всі три сторони видали спільний комунікат, у якому проголосили, що всі ци три країни будуть шукати співпраці з палестинцями для вироблення пляну автономії для палестинських арабів, які заселюють окупований Ізраїлем західній берег ріки Йордану і полосу Ґази.

У НЮ ЙОРКУ ВІДКРИТО БЮРО „СОЛІДАРНОСТИ"

Ню Йорк, Н. Й. (В. Д.). — У четвер, 24-го вересня ц.р., відбулася тут у приміщенні Об'єднаної Федерації Учителів пресова конференція з нагоди відкриття Пресового і Інформаційного Бюра „Солідарности", в якій взяли численну участь представники американської преси, телевізії і радіо.

Вступне інформаційне слово по-англійськи виголосив Сигмунт Пшетакевіч, який прибув з Польщі кілька тижнів тому для керування тим бюром. Він сказав, що головним завданням бюра буде „передавати інформації про „Солідарність" американському народові, бо „Солідарність" хоче, щоб люди у світі знали і були поінформовані про її правдивий характер і мету".

Він далі сказав, що нова установа буде незалежною американською організацією, хоч буде у щоденному контакті зі „Солідарністю" за посередництвом Телексу. Бюро буде видавати „Новини Солідарности" („Солідаріти Нюз"). З. Пшетакевіч є головою Бюра, Анджей Тимовскі — редактор, а Сава Малаховскі — адміністратор бюлетеню. Бюро заінкорпороване під назвою „Приятелі Польської Незалежної Робітничої Юнії 'Солідарність' ". Управа нової корпорації включає також відомого діяча на полі людських і громадянських прав Баярда Ростіна, голову Інституту Філіпа Рандольфа та Тадеуша Валендовского, голову Центру для Обсервацій Подій у Польщі, який зорганізовано у Вашінгтоні.

При закінченні свого вступного слова Пшетакевіч заявив, що він відповідатиме на запитання, зазначуючи, що в ніякому разі не говоритиме про політику „Солідарности" в Польщі, про польсько-совєтські відносини, чи про американську політику відносно Польщі. Всі ці питання, сказав Пшетакевіч, будуть евентуально передані Янушові Онишкевічеві, який є головним пресовим референтом „Солідарности" у Варшаві.

Тому що речник нового бюра рішучо відмовився давати будь-які відповіді відносно діяльности „Солідарности", більшість питань журналістів зводилася до питань приїзду Пшетакевіча, фінансування бюра, евентуальної поїздки Лейна Кіркленда, голови АФП-СІО, до Польщі тощо.

З його відповідей було ясно, що Пшетакевіч виїхав з Польщі леґально, одержавши паспорт на три роки і візу на шість місяців. Він перебував якийсь час у Швеції, звідки виїхав до Америки. Про плян створення пресового бюра в Америці повідомлено Леха Валенсу й інших провідників „Солідарности".

На питання, чи Пшетакевіч мусить зареєструватися в американському уряді як „аґент чужої держави", відповів Ростін, який заявив, що бюро є заінкорпороване американськими громадянами і тому не підлягає такій реєстрації.

З. Пшетакевіч заявив, що він розмовляв із польським ґенералним консулом у Ню Йорку, який мав сказати, щоб Пшетакевіч „робив добру роботу для Польщі".

Кореспондент „Свободи" на пресовій конференції запитав польського речника, чи йому відомо, що один визначний член „Солідарности" в Ґданьску, Богдан Ліс, мав сказати, що „українці в Польщі мають два вибори: або полонізуватися або виїхати настало в Україну". Дещо збентежений Пшетакевіч відповів, що, якщо буде докладно подане джерело цієї інформації, він через Телекс запитає згаданого діяча „Солідарности" про вияснення цієї справи.

Під час пресової конференції на вулиці, кілька метрів від входу до будинку Об'єднаної Федерації Учителів, біля 30 членів т. зв. „Спартанської Ліґи Америки", що є троцькістською комуністичною організацією, протестували проти „Солідарности", називаючи її „польською контрреволюційною організацією, що домагається вільних виборів і вільних профспілок". Ці члени носили транспаранти англійською, а кілька також російською мовами.

Склади совєтської атомової зброї в Европі зростають

Лондон, Велика Британія. — Міжнародний інститут для стратегічних студій, централя якого знаходиться у Великій Британії, перестеріг 23-го вересня ц.р. держави світу, що балянс нуклеарної зброї в Европі вже почав перехилюватися в користь Совєтського Союзу. Речники цього інституту висловили свою підтримку Північно-Атлантійському Союзові (НАТО), який не вспіває здоганяти СССР у перегонах озброєння, зокрема коли йдеться про змасування атомової зброї в Східній і Середній Европі.

„Модернізація нуклеарної зброї по совєтській стороні перейшла вже всякі межі", — говориться в опінії цього інституту, який заступає думку, щоб або збалянсувати приявність нуклеарної зброї в Европі, або її скоротити, а в крайньому випадку вирівняти атомове озброєння, щоб оминути небезпеку війни, яка все існує, коли одна сторона почувається надто сильною. Кристофер Бертрам, директор інституту, який є півприватним підприємством, заявив на пресовій конференції, що комуністичний бльок витрачає значно більше фінансів на оборону і модерне озброєння, як західні держави світу і це може заохотити Схід до нових авантурницьких війн.

Найкращою розв'язкою інститут вважає збалянсування зброєнь зокрема між Америкою і Совєтським Союзом. Покищо в тій ділянці не зроблено нічого і тому існує небезпека конфронтації не тільки політичної, але також мілітарної.

Очевидно, ані директор Бертрам, ані інші співробітники інституту не пропонують жадної розв'язки цього преважливого питання. Якщо йдеться про Европу, інститут висловлює також турботу не тільки за нуклеарну але також за звичайну зброю, яку у великій кількості накопичив СССР і його сателіти в Середній Европі. У висновку цього ствердження багато співробітників інституту підтримують ідею розміщення американських ракет середнього засягу „Першінґ-2" в Европі, вважаючи їх балянсом збройних сил Сходу і Заходу і відповіддю на вже вмонтовані совєтські ракети цього типу в західніх областях України, Білорусі і в сателітніх країнах.

У СЕНАТІ, КОНТРОЛЬ У ЯКІМ МАЮТЬ республіканці, для членів Конґресу признано бенефіти. Під час голосування — 50 голосів за і 48 голосів проти, Палата признала необмежені податкові пільги на покриття коштів прожитку у Вашінґтоні чи у місцях їхнього постійного замешкання.

ПОЧАЛАСЯ ДРУГА ФАЗА КОНҐРЕСУ „СОЛІДАРНОСТИ"

Ґданьск, Польща. — Друга фаза конґресу вільної профспілки „Солідарність", що розпочалася тут на кінці тижня, 27-го вересня, позначилася деякою різномовою поміж проводом „Солідарности" і радикально настроєними її членами, які в кількості понад двадцяти осіб гостро оскаржили провід спілки, що він пішов занадто на руку урядові у Варшаві, погодившись на пропозицію уряду про співпрацю в керуванні підприємствами.

Цих опонентів речники проводу спілки намагалися заспокоїти тим, що це не резиґнація з вимог „Солідарности", а реальна можливість для робітників мати більший голос в керуванні підприємствами, що умова з урядом не була погана. Врешті — критиків цього порозуміння оскаржив провід спілки просто в намаганні потрапити і собі в провід „Солідарности", тобто, що критика виглядає на передвиборчі ходи мілітантно настроєних членів „Солідарности". Найголовнішою ж турботою проводу спілки під цю пору є зберегти її єдність, врятувавши від розбиття.

Компроміс поміж урядом і спілкою щодо більшої участи робітників у керівництві підприємствами був випрацьований у сеймі у законодавстві про робітниче самоуправління. Воно було ухвалене польським сеймом минулого тижня. Це законодавство розв'язує дражливе питання, хто назначає керівників фабрик й інших підприємств, робітники чи держава, даючи дозвіл обом сторонам визначати кандидатів у всій індустрії за винятком стратегічної.

У першій частині конґресу „Солідарности", що тривала на початку вересня, делегати в числі 824 висловились щодо питання призначувань керівників підприємств, що лише робітництво мало б такі прероґативи. Спілка також закликала сейм провести всенародний референдум, щоб переконатися, що бажання „Солідарности" відповідає бажанням всього народу Польщі. Крім того опозиція до проводу „Солідарности", і отже опозиція до Леха Валенси, незадволена також тим, у який спосіб відбулося погодження поміж урядом і спілкою, мовляв, це не вірно, що про погодження вирішив не весь конґрес, а лише чотири члени з президії профспілки.

В Америці

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПОВІДОМИВ У понеділок, 24-го серпня, що індекс цін на харчі та предмети широкого вжитку зріс на 0,8 відсотка, до чого спричинився, до певної міри, поміркований зріст цін за хати та помешкання. Ці висліди, хоч і виказують дещо нестійкі ціни на харчі й убрання, відповідають передбачуванням економістів та підтверджують, що великий зріст цін — 1,2 відсотка — в липні був спричинений головним чином мешканевими коштами. У Ню Йорку і північносхідній частині Ню Джерзі ціни на харчі й убрання зросли на один відсоток. Багато банків зменшило відсотки на позички для своїх упривілейованих клієнтів з 20 до 19,5 відсотка.

ДО ОДНОЗГІДНОЇ ВИМІНИ ДУМОК ПРИЙШЛО поміж лідерами Республіканської і Демократичної партій, які в цьому рішучо переконані, що президент Роналд Реґен натрапить на труднощі в цьому, щоб здобути згоду Конґресу в дальшому обтинанні бюджету. Лідери обох партій також ознозгідні в цьому, що Конґрес наполягатиме твердо, щоб зменшити бюджет на військові оборонні цілі.

КНИЖКА ПРО КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА Линдона Бейнса Джансона, написана письменником з Пулітцеровою нагородою, міститиме в собі скандальні дані про Джансона. Письменник Роберт А. Каро твердить, що Джансон брав хабарі готівкою від тексаських нафтових магнатів. Біографія Джансона появиться незабаром, а уривки з неї вже друкує газета „Атлантік Мантлі", — пише „Ню Йорк Таймс" з 21-го вересня. Перший том книги біографії Л. Б. Джансона, що вийде в трьох томах, появиться з друку вже наступного року у видавництві Алфреда А. Нопфа. А публікація „Атлантік Мантлі" дасть витяги з книги в п'яти випусках.

ЯКЩО КУРТА ВАЛЬДГАЙМА, ГЕНЕРАЛЬНОГО секретаря ОН перевиберуть незабаром на безпрецендентну п'ятирічну третю каденцію, то це буде, — міркують знавці, — можливо зовсім інший Курт Вальдгайм, якого знав світ досі. Досі він був мало помітний і „австрійська сіризна" переважала. Але коли почне третю і можливо останню каденцію, він, не боячись за своє перебрання, зможе нарешті стати більше подібним до його славного попередника Даґа Гаммершкйольда, який загинув у летунській катастрофі над Африкою рівно 20 років тому. Гаммершкйольд не боявся ставити чоло тим членам ОН, що переступали чартер організації. Не завагався це зробити і У Тант у 1962 році, коли треба було зайняти рішуче становище до Кубинської кризи через міжконтинентальні совєтські стрільні, які Куба дістала від СССР.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ У СЕРЕДУ, 23-ГО вересня, прийняла законопроєкт голосами 354 проти 56, за яким уважатиметься злочином, що підлягає карі, видавати прізвища американських аґентів таємної розвідки, що працюють в секретних ділянках. Ліберальні законодавці виступають проти ухвалення такого закону, висуваючи ту саму причину, яку висуває лівиця завжди в таки випадках: мовляв, буде порушено Перший Додаток до Конституції. А спонзор цього законопроєкту консервативний конґресмен Джан М. Ешбрук, республіканець з Огайо, відповідає на цей закид тим, що ніколи конспірації проти країни не було ґарантовано Американською Конституцією. Він сказав: „Конспірація не є тепер, ані не була ніколи перед цим людським або конституційним правом".

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ЕДВАРД КАЧ, промовляючи в авдиторії школи Ричмонд Гілл в Квінсі на першому міському мітінґу після вівтіркових передвиборів, перестеріг 200 присутніх там зібраних осіб, що поновне зрізання федерального бюджету, „буде мати важкий і шкідливий імпакт на це місто, як і на кожне інше місто". Під час дискусії над пляном додаткового затруднення 2,300 поліціянтів і 375 пожежників та збільшення санітарної прислуги, — посадник зазначив, — що коли прийде до дальших редукцій у бюджеті — це загрожує небезпекою, якщо вже не цілому плянові, то принаймні його частині. Один із присутніх на цьому засіданні гостро виступив проти дисциплінарних покарань поліціянтів, як і проти контролі вогнепальної зброї.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чи уряд робітників?

Польська робітнича юнія „Солідарність" недавно закінчила свою крайову конференцію з недвозначним рішенням, що „Солідарність" може і має змогу створити свій власний уряд, замінивши нездарний і некомпетентний уряд у Варшаві.

Цей дійсно перший вільний конгрес робітників у комуністичних країнах видав заклик до впровадження демократії, робітничого контролю індустрії та солідарности з іншими вільними робітничими юніями у світі. Для Москви — це не тільки знак, що польська революція не закінчена, але також прямий виклик комунізмові, як ідеології і суспільно-економічній системі.

Натяк на те, що „Солідарність" може створити власний уряд, піддав Маріян Юрчик зі Щеціну, який сказав, що минулого березня ця організація не перевела генерального страйку тому, що юнія не мала відповідних людей для створення нового уряду. Коли його запитано, чи під сучасну пору юнія має дані на створення свого власного уряду, він відповів позитивно.

Постанови конґресу „Солідарности" що відбувся в Ґданську, викликали алярми у Варшаві, Москві, Празі і у Східньому Берліні, але це не перешкодило цьому конґресові винести ряд постанов, що без сумніву є звернені проти комуністичного уряду у Варшаві. Одна із важливих резолюцій домагається нового виборчого закону, супроводжена погрозою „Солідарности бойкотувати комуністичне виборче законодавство!

Система влади в Польщі під теперішню пору — роздрібнена і поділена між такі групи як компартія, армія, органи безпеки, Католицька Церква і робітничі і селянські юнії. Між ними немає згоди чи узгіднення щодо політичної тактики.

Ці осередки сили, мабуть становлять перешкоду для совєтської інтервенції, бо в Польщі є організовані центри сили й спротиву, чого не мали мадяри, чехи й афганці..

Нема двох слів, що Москва хоче за всяку ціну знищити польський робітничий рух, але без масового знищення в людях, економічного хаосу й політичного пониження. Тому Москва дає певні концесії „Солідарності", сподіваючись, що раніше чи пізніше юнія доведе до розбіжности у власних рядах і втратить свою фактичну силу.

Покищо, цього не видно на політичному горизонті. Навпаки, сила „Солідарности" зростає з дня на день. Юнія вже перестала бути виключно організацією зневіреного польського робітництва, а стала політичною силою, яка домагається політичних концесій, нового політичного права та навіть участи в закордонній політиці Польщі. Як сказано на початку, деякі члени „Солідарности" навіть ідуть так далеко, що думають про створення власного уряду, за яким піде величезна більшість польського народу.

Отже гра між Москвою і „Солідарністю" продовжується, з безнастанним мілітарним шантажом Москви, яка переводить в безконечність мілітарні маневри на кордонах Польщі, думаючи тим застрашити провідників польського робітничого руху.

Цей шантаж не приносить жадної користи Москві та її маріонетковому режимові у Варшаві.

ЗАКОНОДАВСТВО У СПРАВАХ ЗАКОРДОННОЇ допомоги, що ніколи не користувалося політичною популярністю в Конґресі, було знову відложене в Палаті Репрезентантів і не має шансів перейти перед початком нового фіскального року, що починається 1-го жовтня цього року.

Ніна Строката

УКРАЇНСЬКА ГЕЛЬСІНКСЬКА ГРУПА

(До п'ятиріччя заснування)

Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінкських угод була заснована в такий час, коли взаєморозуміння між Заходом і Сходом виглядало глобально залежним від реалізації Доктрини прав людини.

Для українців — це був слушний час для огляду подій 60-их — початку 70-их років. Арешти на початку 70-их років не могли не вповільнити розвитку громадської думки, збудженої шестидесятниками. Атмосферу спустошення, викликаного арештами активних інтелектуалів, виповнили ідеї оборони фундаментальних прав людини, а значить — нації. Вірилось, що підхопивши універсальні ідеали з III-го кошика Угод, спроможемось вийти із своїми специфічними проблемами на европейський а то й світовий форум.

Дня 9-го листопада 1976-го року десятеро гнаних і переслідуваних українців уклали текст Декларації, яка проголошувала створення Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод.

Створення відкритого й несанкціонованого громадського об'єднання в умовах тоталітарного режиму розпочало новий етап у житті української опозиції.

Ніхто з десятьох фундаторів Української групи „Гельсінкі", не мав сумнівів, що Гельсінкський Прикінцевий акт не є досконалішим від Загальної Декларації Прав Людини або від інших міжнародних пактів такого типу. Проте Прикінцевий акт 1975-го року мав переваги, які полягали в тому, що цей гуманітарний Акт був наймолодшою міжнародно-правною структурою, яка виникла у світі, готовому до розмови про повагу до прав людини. Фундатори УГГ розуміли, що за нещирі обіцянки Совєтського Союзу 35 країн поставили підпис під документом, який визнає повоєнні державні кордони СССР та створює передумови для зміцнення системи, яка функціонує, як бар'єр проти свободи і демократії. Але III-ій кошик Акту 1975-го року міг би стати сучасною і ефективною альтернативою тоталітаризмові. Тому Група поставила собі за мету знайомити учасників Гельсінкського акту та світову громадськість з усіми проблемами України в складі СССР...

Тут відтворено текст, що його торік було подано, як інформативну довідку про ситуацію, в якій виникла ідея створення Української гельсінкської групи.(„Сучасність", 1980, 10., ст. 63.).

Навряд чи можна додати сьогодні щось більше. Хіба що — про долю тих, хто укладав і підписував перші документи групи, керуючись міркуваннями, подібними до тих, які подано вище.

Текст Декларації про створення Групи та перший (програмний) Меморандум Української гельсінкської групи підписали всі члени-засновники: Олесь Бердник, Петро Григоренко, Іван Кандиба, Левко Лук'яненко, Микола Матусевич, Мирослав Маринович, Оксана Мешко, Микола Руденко, Ніна Строката, Олексій Тихий.

Серед членів-засновників Групи були чоловіки і жінки: письменники і дослідники, правники та історики і філософ, колишній професійний військовий та сучасний інженер.

Першим головою Групи став український письменник Микола Руденко.

Не минуло й трьох місяців від дня заснування Групи, як були заарештовані Руденко і Тихий (лютий 1977-го року). А незабаром заарештовано наймолодших з членів-засновників: Матусевича і Мариновича (це сталося в квітні 1977-го року).

Від листопада 1976-го року Група привернула увагу не тільки репресивної системи, а й увагу тих співвітчизників, які поставилися з довір'ям до ідеї незалежного національного громадського об'єднання. Тому попри арешти число членів Групи зросло. Протягом 1977-го року приєдналися до Групи: Січко-батько (Петро), Січко-син (Василь), Василь Стрільців, Петро Вінс, Йосиф Зісельс, Ольга Гейко-Матусевич, Микола Горбаль, Віталій Калиниченко, Юрій Литвин, Василь Овсієнко. Активно співпрацював з Групою її кореспондент Михайло Мельник. Одним з найактивніших членів Групи стала Надія Світлична та Володимир Малінкович.

Завдяки всім тим, чиї імена тут згадано, створився II-ий склад Групи.

У 1977-му році Група зробила відчайдушну спробу змусити владу прийняти факт існування Групи. Тому в жовтні того року виник документ, який пропонував носіям влади в Україні визнати, що наша Група — це звичайна громадська організація, яка здійснює свою діяльність у відповідності до проголошених засад. Документ з відповідною мотивацією підписали: Бердник (як голова Групи після арешту Руденка) та 5 членів -засновників Групи, які ще не опинилися за ґратами чи на еміграції. Лук'яненко, як правник, у квітні 1978-го року (вже перебуваючи під слідством) знову порушив питання про право Української групи „Гельсінкі" на такий статус, який надано санкціонованим

(Закінчення на стор. 3)

До нас надходять матеріяли про діяльність групи та про окремих її членів. З цього числа починаємо публікацію цих матеріялів. Д-р Н. Строката належить до членів-засновників Групи. — Ред.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДО 1000-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ—УКРАЇНИ

Про цей ювілей появляються зрідка вістки в пресі але, мабуть, йдуть приготування, щоби цю величну подію як слід відзначити: одна наша парафія проголосила навіть немовби конкурс на ювілейний гимн-прославну пісню, але ніякого відгуку на це проголошення в пресі не було. Цією справою повинен занятися головний комітет святкувань, щоб не вийшло таке, що цим займуться різні комітети і кожний буде на свій лад підходити до цієї справи. В першу чергу треба проголосити конкурс на текст цієї прославної пісні і покликати жюрі, яке вибере відповідний текст. Опісля проголосити другий конкурс на мелодію й хорове опрацювання вибраного тексту. Зрозуміло, що коли святкуємо цей ювілей однодушно, може бути лиш один спільний гимн для всіх українців-християн.

Здається, що часу ще доволі, але треба брати до уваги, що створення такого гимну потребує відповідного часу і його не можна буде виконати „як на коліні", тому й справи не можна відкладати, а братися зразу до діла.

О. Залеський

КНИЖКА — ЗАНЕДБАНА

Не можу не обізватися та не подякувати вельмишановному панові Ікерові за чудовий фейлетон, що був видрукований в 172-му числі „Свободи" за 12-го вересня, п. з. „Бібліотекар".

Надзвичайно влучний і був би дуже дошкульним, якщо б „бібліотекарі", про яких мова в цьому фейлетоні, читали, хоч би, часописи.

Та, прочитавши його, хочеться...плакати. Бідна, бідна наша рідна українська книжка, занедбана, зневажена...Та й „бібліотекарі" ті бідні, бо вони не усвідомлюють собі, як багато мали б вони користі й приємності, читаючи гарні цікаві книжки.

Хочу поділитися думкою яку висловив англійський письменник Антоні Тролопп про любов до книжки:

„Любов фо книжки, мої друзі, є, ваш пашпорт до найбільшої, найчистішої, найдоскональнішої приємности, яку Бог приготував для своїх створінь. Вона залишається з вами, коли всі інші приємності зникнуть. Вона вас підтримуватиме, коли всі розваги відійдуть. Вона буде з вами до вашої смерти. Вона уприємнюватиме всі години вашого життя так довго, як довго будете жити.

Л. Дончук

Філядельфія

ЩОБИ СЛАВА НЕ ПРОПАЛА

Шляхетні наміри редактора „Спортових вістей", Омеляна Твардовського і Богдана Чаплі, пригадати молодшому спортовому поколінню працю української спортової централі у Львові, Українського Спортового Союзу, одним з членів Управи якого був я від початків його організації — хотівби доповнити такими даними.

По Першій світовій війні у 1920-их роках спорадичні легкоатлетичні чи футбольні змагання переводили спершу шкільна молодь на площі Сокола Батька або на підльвівських полянах, а поворот з полону чи з поля бою колишніх членів спортових клюбів та „Сокола", „Січі" призводить до відновлення їх спортової і руханкової діяльности як також і до заснування нових спортових товариств. Сокіл-Батько (Львів), що мав в будинку „Дністра" при вул. Руській (напроти Успенської церкви) свою обширну домівку ще з-перед війни, став центром фізкультурної роботи краю; не диво, що тут, при Соколі-Батьку, створився у 1921 році Змаговий Союз, з окремим Союзом копаного м'яча. Союз кермував спортовою і фізкультурною працею Галичини, проводив крайові першості, а з 1923 року відновив „Запорізькі Ігри", започатковані проф. І. Борецьким та спортовими товариствами ще в 1911 році у Львові.

У 1924 році „Змаговий Союз" переорганізувався в „Український Спортовий Союз (УСС), головами якого були: сотник О. (Юно) Навроцький, д-р Є. Савчак, дир. Ю. Карпінський, д-р Б. Гнатевич, д-р С. Дмоховський, д-р Б. Макарушка, д-р С. Шухевич, дир. О. Радловський.

Постійно зростаючий фізкультурний і спортовий рух на терені Галичини, а з тим і зріст національної свідомости широких мас — насторожує окупанта і польська влада розв'язує УСС у 1937 році. Проте спортова праця не зникає; спортовці знаходять різні способи продовжувати змагання, Запо-

(Продовження на стор. 3-ій)

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реагувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

Людмила Мойсеєва

„ЩОБ МОГЛИ ПРОМОВИТИ ПРИМУШЕНІ МОВЧАТИ"

І знову, цей раз з нагоди Третього Московського Інтернаціонального Ярмарку Книжок, який у Москві тривав у першому тижні вересня, обурені совєтською цензурою американські видавці сказали, що „найбільш загрозливим звуком" для Совєтського Союзу є „скрип пера", бо сила-силенна книг вільного світу була недопущена до участи у Ярмарку, що в СССР називався „інтернаціональним", світовим. Як відгук на цей ще один фарс „вольностей" у совєтах — ярмарок книжок, появилася добра передовиця у „Ню Йорк Таймсі" з 16-го вересня. В ній читаємо, що ярмарок, як і всі інші там, не міг обійтися без грубого нетакту й порушення прийнятих у світі норм, і це звичайно показує „совєтську систему з найгіршого боку".

Крім ряду недопущених книг з Заходу авторів, які „немилі" совєтам, дні ярмарку були позначені арештом відомого автора книжки „Мої свідчення" Анатолія Марченка, російського дисидента, якого засуджено знову на 10 років в'язниці і п'ять років заслання. Анатолій Марченко якраз на попередньому, „Другому" ярмаркові в Москві у 1979 році був навіть присутній на офіційному коктейлі-прийнятті, разом з іншими працівниками пера, такими, як Андрей Сахаров, Лев Копелєв, Васілій Аксьонов, Владімір Войнович та інші. Тепер ці люди „видворені" з СССР на Захід; Сахаров перебуває під „домашнім арештом", висланий у місто Гор ький; інших ув'язнено.

Це і було причиною, що більшість великих видавничих фірм Заходу не взяли у третьому ярмарку взагалі участи.

Щоб підкреслити безправ'я і дивовижу чергового московського ярмарку, в Ню Йорку в понеділок, 14-го вересня цього року, в Центральній Бібліотеці американські видавці, які збойкотували Третій Московський Інтернаціональний Ярмарок Книжки, зробили свій власний, назвавши його „Third Book Fair Reception in Exile". Це прийняття — це алюзія до вечора - прийняття два роки тому у Москві, де були присутні вже згадані вище, переважно „видворені" тепер, письменники.

Автор передовиці вказує на те, що ліпше бути вигнаним, ніж мертвим , що за Сталіна напевно було б сталося з усіма „дисидентами". Він підсумовує, що така суперпотуга, як СССР, не зважаючи на всі її „спутніки" й воєнну міць, все таки боїться, що її громадяни „прочитають якусь книжку чи почують музику, яка грішить...оригінальністю", за -місць звучати дозволеним шаблоньом.

Кінчає свою передовицю „Ню Йорк Таймс" тим, що засуд А. Марченка як такий є значно голоснішою „антисовєтською аґітацією", ніж властива „провина", за яку письменникові причеплено сумнозвісну статтю КК РСФСР — „антисовєтська пропаганда і аґітація". Не Марченко, а сам СССР такими ось засудами робить проти себе пропаганду...

Очевидно, що для українців нема місця, щоб їх згадати тут таки, пишучи про решту засуджених чи „видворених" у цій передовиці. Але двох українців було згадано у „Ню Йорк Таймсі" в статті відомого Роберта Л. Бернстіна, голови і президента видавничої фірми Рандом Ґавз і голови Американського Комітету нагляду за виконанням Гельсінкських умов.

Тут треба відмітити поінформованість і об'єктивність Р. Бернстіна, який при нагоді розкривання зловживань проти дисидентів російських і еврейських, не забув згадати і імена двох українських з тих, яких „не видворяють", а намотують їм нові строки „на повну котушку". Українців найбільше по тюрмах і таборах скрізь по совєтській каторзі.

І так у статті американського правозахисника, який заступається за всіх а не тільки за „вибраних", є згадка про того, кого досі карають четвертий раз — про Вячеслава Чорновола. Це Чорновіл — перший на Заході, своєю книжкою „Лихо з розуму" сколихнув сумління світу й показав вільному світові велике зло. Зло, яке залишилося існувати в большевії і після того, як переставився на той світ Сталін.

Р. Л. Бернстін згадав про неймовірно високий строк, — бо 10 років в'язниці і п'ять років заслання для В. Чорновола, поставивши його на перше місце в списку засуджених. Щоправда, тут сталася „друкарська помилка" (бідні українці: їм як і женитися, то і ніч мала!), такий собі „чортик" друкарський, бо замість 10 років кари в тюрмі газета „Н.Й.Т." подала „п'ять", а замість „п'ять років" заслання, знову через „чортика" написано не років, а „місяців".

За В. Чорноволом згадано російського письменника Віктора Нєкіпєлова із засудом — сім років тюрми й п'ять років заслання; відразу — Василя Стуса, українського поета, з засудом на 10 років ув'язнення й п'ять років заслання.

Про сам пресловутий ярмарок книжок у Москві пише президент Рандом Гавзу Р. Бернстін, що це є звичайнісіньке „Потьом-

(Закінчення на стор. 3)

Фалина Любінецька

НА ЗУПИНКАХ МИНУЛОГО З СУЧАСНИМ

(Пам'яті д-ра В. Прокоповича у першу річницю смерти)

I

Жила в Детройті, Мич. від 1950 р. — відома родина Прокоповичів. О. Іван прокопович був священиком — спершу на заході міста у парафії Святого Івана, а згодом зорганізувавши нову парафію Святого Михаїла в Дірборні (осідку фабрики Форда), перенісся туди. Був одружений з Лідою Кудрик, дочкою о. Теодосія Кудрика, пароха Рогатина. Помер несподівано в часі святкувань 25-ліття парафії в Дірборні у 1977 році. Иого дружина померла раніше. Залишила сина Іринея; живе в Каліфорнії.

Дещо пізніше від о. Івана прибув до Детройту його молодший брат д-р Володимир з родиною і оселився на сході міста. Лікар з покликання, з особливим замилуванням до хірургії, уже у старшому віці здобув спеціялізацію у цій ділянці, і до кінця свого життя виконував лікарську практику. Помер несподівано 3-го вересня 1980 року. Залишив дочку Христину.

Д-р Володимир не був байдужий і до громадських справ. Тісно співпрацював з нашою молоддю в ділянці української культури, але найбільше був діяльний в товаристві „Патріярхат", крайовому і місцевому.

Обидві родини об'єднувала мати, Степанида Прокопович, вдова по о. Миколі Прокоповичеві, який помер в половині 20-их років в Україні. Зберігши до кінця життя дуже добру пам'ять і маючи дар оповідати, вона була неначе живою історією життя священичих родин кінця XIX і першої половини XX сторіччя. Померла на 99-му році життя 23-го квітня 1981 року.

* * *

Було це в Україні, в маленькому подільському містечку Рогатин. Там на одному передмісті, Бабинцях при головній вулиці величалась показна біла церква, а зараз на захід від неї стояли навпроти себе два доми: один із них церковний братський дім, в якому піднаймала мешкання моя мати, яка там жила з моїм молодшим братом Северином, студентом права — а другий дім — власність пані Степаниди. Там вона мешкала зі своїм старшим сином Любком, — учнем гімназії Рідної Школи і двома багато, молодшими дочками: Рунею і Рисею. Два інші її сини Іваньо і Влодко навчались у Львові і я їх не знала.

Обидві родини втримували добросусідські зв'язки. Крім далекого родинного споріднення була в них ще й подібність долі. Єднала їх спільність вдовиного шляху, крізь який вони тяжко пробивались, виховуючи ще й своїх дітей, що в тодішньому українському світі, наснаженому революційною діяльністю великої частини нашого суспільства, в тому і молоді проти польського уряду, — було ділом нелегким, а над усе відповідальним.

Бувало в обох домах на досвітках з'являлась польська поліція. Найперше робили обшук у домі Прокоповичів, забирали Любка, приводили його до нас, робили обшук у нас і забирали брата. А коли вже обидва доми звільнювалися від нагляду, на порозі нашого мешкання з'являлася у хмурній поставі пані Степанида:

— І знову їх забрали! А за три тижні чвертьрічна конференція в гімназії Рідної Школи, а ваш Северко має незадовго правничий іспит в університеті!

Ходила нервово по кімнаті, щораз переступаючи через книжки і журнали, що їх поліція порозкидувала в часі обшуку, і гнівно проказувала:

—Я дітей навчаю, що це наша земля і ми маємо право жити так, як інші народи на своїх землях, а тут польська влада не дає нам жадних прав, не дивно, що молодь бунтується. Ет, — зітхала, а потім махнувши рукою, без слова виходила і прямувала до церкви. Ще в той час висока залізна брама в огорожі була замкнена, тому пані Степанида клякала на широких білих сходах і молилась. Її темна сильветка видніла здалека. Люди, які в тій порі зрідка появлялись на вулиці, та бачили світло в обох домах і темну постать на церковних сходах, говорили:

— Вже знову їх забрали.

Це було вже біля тридцятих років, коли я приїхала до матері на Різдво. . Неожидано — стук у двері і в них станув молодий чорнявий хлопець:

— Добрий вечір, тето! Я приїхав до мами на свята і прийшов до вас привітатись.

Тоді я побачила Влодзя вперше.

У мене була якраз одна із моїх молодших товаришок. Не пригадую: Рома, Ліда чи Оля. Ми сиділи у другому кутку кімнати і завзято про щось дискутували (може й про політику, бо якже молодим людям в ті часи не політикувати!).

Побесідувавши трохи з моєю матір'ю, Влодзьо підійшов до нас і включився у розмову. Але розмова не тривала довго, бо він кудись спішився і скоро став прощатись. А коли замикались за ним двері, понеслось з уст моєї товаришки:

— Ах, то гарний хлопець!

І пливли за роком рік.

Захворів пані Степаниди найстарший син Іван, студент теології і деякий час побував в Рогатині. Його наречена Ліда, відвідуючи його, поступила до нас. Звичайно весела, жартівлива, розсміяна, розспівана (вона мала гарне сопрано), — тепер була пригноблена і зажурена. Бо й ніби яке ж її майбуття?!

То знову довший час пані Степанида хворіла і недуга дуже обмежувала її порухи. І тільки купелі в українському здоровному осередку Черчі помогли знову піднестись їй на ноги.

І прийшла „пацифікація", а незадовго за нею Береза Картузька (концентраційний табір для українських патріотів, які протиставились польській польонізаційній політиці). До мене до Львова долетіла вістка, що Любко в Березі. Я не пригадую, як довго він там був, але пригадую, що приїхавши до мами під кінець вакацій з пластового табору, я застала в нас Любка. Мені важко було повірити, що це той самий Любко, якого я знала довго перед тим. Бо якже він змінився! Десь счезла його буйна чорна чуприна, змарнів, поблід, зник блиск з його чорних очей, був задуманий. І це мав бути той самий Любко, якому колись не замикались уста! Я не мала відваги розпитувати його про умови життя в карному таборі.

А час не стояв на місці.

У другій половині 30-их років ми перенеслися до Львова. Наш колишній „рогатинський" зв'язок із родиною Прокоповичів перервався. І тільки деколи забігав до нас Влодзьо. Часом сідав до фортепіяна і з пам'яті грав якісь мелодії (любив Ґріґа і Шуберта). Але саме в час назрілого настрою, раптом ставав від фортепіяну, кажучи:

— Сантименти...сантименти!

Прощавсь і відходив.

У 1939 році відбулись в червні вступні іспити до Захоронкарської Семінарії Сестер Василіянок при вул. Потоцького ч. 95. Я там учителювала. Директорка школи Надія Литвиненко звернулась до мене:

— Там один священик привів групу дівчат до вступного іспиту. Ви питаєте польську мову, будьте до них вирозумілі.

Дівчата були цікаві, до мене звертались — „панночко", дуже безпосередні і... перестрашені. Якже ж до них можна було ставитись невирозуміло? А втім із польської мови?

Закінчивши іспит, я вийшла на коридор і наткнулась, на кого... на о. Любомира Прокоповича!

Привітавшись після довгих років небачення, він зараз же приступив до речі:

— Як там мої дівчата? Я їх приготовляв до іспиту. Наші хлопці вже давно рушили зі села до міста, а тепер черга на дівчат. Виховувати треба народ змалку. Нам треба виховниць до дитячих садочків, нам треба суспільних працівників.

— Бачу, Любку, вступаєш в сліди своїх священиків-попередників. Вони колись як і ти вишукували здібних хлопців із сільських шкіл і підготовляли їх до наших гімназій чи інших середніх шкіл. Не рідко й самі організували гімназії Рідної Школи (о. Ільницький, о. Чапельський, о. Войнаровський, о. Городецький) і нерідко допомагали й матеріяльно. Цим вони вклали й свою цеглину у підготову нашої світської інтелігенції.

А потім о. Любомир несподівано витягнув знімку своєї родини.

— О, то ти одружений? — і мій погляд допитливо затримався на його обличчі, бо я знала, що в тому часі йшов натиск на те, щоб наші молоді священики висвячувалися у целібаті.

(Продовження буде)

Українська...

(Продовження зі стор. 2)

культурним, громадським та спортивним групам. У лютому 1979-го року (вже з концтабору і вдвох із засуджених раніше Тихим) Лук'яненко відновив змагання за право на життя для громадського об'єднання, створеного заради сприяння виконання Гельсінкських угод.

У 1979-му році, як перед тим у 77-му та в 78-му роках, відповіди на клопотання членів Групи не прийшла. А проте, було б краще якби сказати, що відповідь видано...у формі репресивних акцій, бо 79-ий рік приніс спустошуючі арешти: заарештований другий голова Групи — письменник Бердник та вісім кооптованих членів (Горбаль,Литвин, Січко-батько, Січко-син, Лесів, який був членом Групи протягом 2-ох місяців, Калиниченко, Стрільців та Розумний, який щойно приєднався до Групи).

Того ж таки 79-го року до Групи вступили українські поети-недавні політичні в'язні Зиновій Красівський, Іван Сокульський, Василь Стус, лікар Володимир Малінкович і деякі з політв'язнів та політзасланців.

Політв'язні створили Табірну групу „Гельсінкі". Членами української секції Табірної групи стали: Оксана Попович, Святослав Караванський, Богдан Ребрик, православний священик о. Василь Романюк, Данило Шумук, Юрій Шухевич. Згодом українська секція Табірної групи прилучилася до Групи, що народилась в Україні. З політичних засланців зголосилися до членства в Групі: публіцист Вячеслав Чорновіл, поетеса Ірина Сеник, художниця Стефанія Шабатура.

Отак у 1979-му році виник III-ій склад Української групи „Гельсінкі".

Олімпійський 1980-ий рік став роком погрому проти учасників гельсінкського руху. Наближення Мадридської наради ніби спонукало Москву позбутися всіх, хто міг би зібрати чи оприлюднити інформацію про традиційну зневагу Москви до тих, з ким її зводить сучасний спосіб організації плянетарного життя.

Олімпійсько —мадридський рік — це рік виарештування Української Гельсінкської групи: заарештовані Оксана Мешко (ініціятивний член Групи, якого небезпідставно трактують, як III-го голову Групи (Гейко-Матусевич) дружина одного з фундаторів Групи Миколи Матусевича (Красівський, Сокульський, Чорновіл, Стус.

Репрезентативна система ніби хотіла відштовхнути від незалежного чину будь-кого, хто після 60-тих років терору ще плекав думку про відродження громадського життя в Україні. Для розгрому гельсінкського руху в Україні — було застосовано всі методи антиукраїнського терорузму.

В умовах постійних переслідувань увагу членів Групи було зосереджено передусім на обороні тих, хто своєю причетністю до Гельсінкської групи подав приклад відродження українського громадського життя. Звернення Групи набирають стилю документу, який відомий під назвою „Ляментація" (уклали і підписали жінки: Оксана Мешко, Ірина Сеник, Ніна Строката).

У період розгортання репресій проти Української групи „Гельсінкі", ця група виявилася єдиною поміж груп такого типу в СССР, яка спромоглася на випуск періодичного видання. Це — „Інформаційний Бюлетень" — орган авторського колективу з членів української групи „Гельсінкі".

У 1981-му році було заарештовано Івана Кандибу — останнього члена Української, групи „Гельсінкі", який ще залишився на українській землі.

Групу спустошували не тільки арешти, але й вимушена еміграція деяких членів: Григоренко, Світлична, Петро Вінс, Караванський, Строката, Малінкович.

На еміграції, за дорученням членів переслідуваної Групи, створено Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи (ЗП УГГ). Членами ЗП УГГ стали Григоренко, Плющ, Строката.

Більшість з тих членів Української групи „Гельсінкі", які опинилися на еміграції, восени 1980 року провели в Мадриді численні інформативні й протестні акції перед початком роботи Конференції сигнаторів Гельсінкського акту. Продовжуючи традиції сучасного українського слова, ЗП УГГ з 1980-го року випускає місячний бюлетень — „Вісник Репресій в Україні". Бюлетень виходить з додатками, які містять інформацію про нові ідеї українських патріотичних змагань та про окремих діячів сучасної української опозиції. Обличчя цієї опозиції інтригуюче, цікаве для всіх, хто опинився за межами української, землі. Тому збираємося повернутись до розмови про тих, хто кинув виклик не тільки нелюдській системі, а й своїм зневіреним співвітчизникам.

„Щоб могли промовити..."

(Продовження зі стор. 2-ої)

кінське село", коли ще раз совєтський уряд поставив себе сам „поза колом цивілізованих народів". Поставив себе цими засудами, фарсом „свободи слова" і на раніших ярмарках у 1977-му й у 1979 роках.

Пояснюючи неучасть своєї видавничої фірми у першому і третьому ярмарках, Роберт Л. Бернстін пише про шикани, яких зазнавали тричі від совєтської цензури всі видавництва вільного Заходу, хоч на другому ярмарку, все ще в добрій вірі, що своєю участю ці західні фірми піднесуть загальний рівень і сприятимуть „вільній виміні ідей", вони йшли на руку Москві, хоч не один раз цих вільних людей Заходу коробило від все нових і нових вимог ідеологічних „блюстителів" порядку у Москві.

У 1979 році, на „Другий" ярмарок у Москві видавництво Рандом Гавз змінило було тактику і вислало книжки так, як би це воно зробило у випадку кожної іншої „міжнародної виставки", в кожному іншому місці. Це все на тій підставі, що совєти завжди порівнювали свою і „Першу" і „Другу" виставки до подібних міжнародних виставок.

Тож видавництво Р. Бернстіна і вислало книги в великих пачках до Москви, немов би до „західньонімецького Франкфурту."

Але „різниця" і помилка західніх оптимістів дуже швидко виявилася. Совєтська цензура ще більше посилилася й знахабніла: видавцям Заходу, тим, що пов'язані в якійсь мірі з видаванням дисидентських праць, було взагалі відмовлено візи на в'їзд до Москви: не дістав візи Роберт Л. Бернстін, не дістав і голова видавництва Гарпер енд Ров, де появляються книги А. Солженіцина, та інші видавці.

Такі то були „ходіння по мукам" Роберт Л. Бернстіна, видавця, який згідно з установкою Гельсінкських умов, намагався активно здійснювати вільний „обмін ідеями" поміж ЗСА і Совєтським Союзом.

Більше про Третій Московський Ярмарок Книжки в Екзилі, властиво — прийняття, написав „Ню Йорк Таймс" у вівторок, 15-го вересня, прикрасивши інформативну статтю Едвіна МекДовела великою світлиною письменника Лева Копелєва з генералом Петром Григоренком. Про участь українців в цьому Ярмарку, яка не була малою, писала вже „Свобода" в ч. 178-му з п'ятниці, 18-го вересня.

Широким відгомоном це прийняття відбилося і в новинах у телевізії в тому ж часі. Глядачі могли бачити виставлені на екрані з чотирьох книжок дві книги українських авторів — Леоніда Плюща і Петра Григоренка з тим, що було промовчано, хто вони по національності.

Головну ціль імпрези з'ясував один з ініціяторів її: цей ярмарок, що відбувся менше ніж через тиждень після закриття третього ярмарку книжки в Москві (8-го вересня), мав на меті не тільки жест, а щось значно більше, — сказав у Центральній Бібліотеці в Ню Йорку 14-го вересня Джан Макрей третій, видавець В-ва Е. П. Даттон і голова Інтернаціонального Комітету свободи публікування: „Ми намагаємося ясно дати до відома всім тоталітарним режимам, що американські видавничі громади будуть підтримувати тих письменників і працівників пера скрізь, які були примушені замовкнути."

Це гарні й шляхетні слова, але ще краще б було, якби всіх „примушених замовкнути" трактувала ця „видавнича громада" порівному, будь він росіянин, жид чи українець. А так виходить, що всі люди рівні, але є деякі „ще рівніші". Щось так, як в незрівнянній сатирі Джорджа Орвела — „Колгосп Тварин".

Щоби слава...

(Продовження зі стор. 2)

різькі Ігрища відбуваються як раніше аж до початків Другої світової війни, поглиблюється праця клюбів приналежних до офіційних державних союзів, а їхні змагання з польськими клюбами стають деколи справжніми теренами боїв, що їх викликували шовіністично наставлені польські глядачі, які не могли стерпіти перемог українців. У 1939 році існує на терені Галичини понад 200 клюбів, секцій відділів із понад 3,000 чинними змагунками і змагунами в різних ділянках спорту (м.і. легкоатлети перевели змагання у маратонському бігу). Важливою інновацією було те, що комісія розробила і перевела „Відзнаки Фізичної Вправности", що стало важливим чинником у поширенні фізичної культури між широкі маси населення.

Д-р Е. Жарський

Асторія, Н. Й.

СВЯТО В СИРАКЮЗАХ

Сиракюзи, Н. Й. — Ювілейний громадський комітет влаштовує тут в неділю, 11-го жовтня ц.р., о год. 4-ій по полудні в залі Українського Народного Дому 40-річчя відновлення української державности актом 30-го червня 1941 року. Головним промовцем буде голова Проводу ОУН і АБН Ярослав Стецько. У мистецькій програмі виступатимуть: тріо „Соловейки" з Філядельфії під керівництвом проф. Зої Маркович і хор „Сурма" із Сиракюз. Участь у святі, яке відбудеться у формі бенкету, візьмуть теж американські політичні діячі і речники міста на чолі з посадником.

ЗАБАВА „ЧОРТОПОЛОХІВ"

Ірвінгтон, Н. Дж. — „Чортополохи" — 8-ий Курінь УСП-ок, влаштовує в суботу, 3-го жовтня ц.р., велику забаву. Грає оркестра „Темпо"; заля Українського Народного Дому в Ірвінгтоні, 140 Проспект авеню.

МИТРОПОЛИТ СТЕФАН ЗУСТРІЧАВСЯ З УЧНЯМИ

Філядельфія, Па. (Д. З.). — Управа „Рідної Школи", будучи 1-го вересня ц. р. на авдієнції у Митрополита Стефана Сулика звернулася з проханням загостити до „Рідної Школи" на відкриття шкільного року та при цій нагоді, щоб Владика зволив відслужити Молебень у намірені шкільної дітвори, її батьків і вчительства.

Владика прийняв запрошення і в суботу, 12-го вересня ц.р., в год. 9-ій вранці у великій залі Українського Освітньо-Культурного Центру відслужив Молебень у сослуженні двох катехитів „Рідної Школи", о. митр. Зенона Злочовського й о. Маріяна Процика. Асистувало теж шість учнів у дальматиках. Молебень в українській мові, а головним чином слово Владики до учнів, батьків і вчителів й уділення архиєрейського благословення, викликали велике враження.

Т. Кейн зустрічався...

(Закінчення зі стор. 1)

бернатора, підкреслив, що наші предки приїхали у цю країну з двох головних причин: бути вільними й працювати для поліпшення долі країн свого походження. Він також говорив про „зобов'язання 81" — кампанію для проведення підвищення республіканізму і республіканських кандидатів, — пояснивши, що Республіканська партія зацікавлена у створенні коаліції, але не такої, що забуває про своїх виборців наступного після виборів дня.

Миллисент Фенвик, запевнила свою підтримку кандидатові Кейнові. Вона бо навчилася пізнавати тих, які завжди готові дискутувати різні проблеми. „Кейн, — сказала вона, — є саме такою людиною — людиною, якій ми можемо довіряти", згадавши при цьому про їхню співпрацю у стейтовій Асамблеї.

Т. Кейн, останній промовець на цьому прийнятті, сказав, що „гордиться тим, що походить зі стейту, який видвигнув таку конгресвумен, як п-і Фенвик". Хоч живемо ми в ЗСА, — сказав він, — проте ми завжди оглядаємося у минуле й дбаємо про країни нашого походження. „Чи як індивідуальні особи, чи на рівні державному, — наголосив він, — нашим обов'язком є говорити за тих, які не мають свободи в Україні, Кубі або Естонії". Згадавши, що Ню Джерзі є один з найбільших етнічно відмінних стейтів, він пообіцяв створити „справжню етнічну дорадчу Раду", що складатиметься із „провідників, які зібралися у цій кімнаті", бо „важливим є дати признання за ваш вклад у розвиток стейту". Торкнувся він і таких загальноважливих тем, як пожвавлення економічного життя стейту, повернення місць затруднення у стейт, стимулювання економіки і встановлення справедливої податкової структури, медичної опіки та системи забезпечення тощо.

На прийнятті були присутні численні представники управ окремих місцевостей, кандидати на місцеві і стейтові пости та ряд представників Республіканської партії.

У 35-річчя ОПЛДМ

У цьому році минає 35 літ з того часу, коли в Німеччині засновано Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ). Це був доказ, що українська громада вже тоді думала про те, що станеться з нашою молоддю, з дітьми, які опиняться на чужині без рідної книжки. Туга за рідним словом опанувала нас.

Розляглися широкі шляхи перед нами. Ми роз'їжджалися у широкий світ із думкою поновити нашу діяльність в усіх ділянках. У першому ряді наших завдань було влаштуватися і думати про наших дітей. У громаді були й такі особи, які готувалися до виїзду у світ, але не вміли написати ані одного слова. Відбувалися курси за курсами, і ремесла, і самоосвіти. Тодішні школи по таборах зробили багато.

Роз'їжджалися усі, поїхали і працівники літератури для дітей. Зі започаткуванням шкіл треба було видавати і поширювати книжки для молодого покоління. Це і є найважливіше завдання ОПЛДМ.

На місцях нашого нового поселення почався рух зі шкільництвом. Школи дістали новий доплив учительських сил. Постали гуртки любителів книжки, гуртки ОПЛДМ.

Знані мені прізвища тодішніх голів ОПЛДМ: ред. Богдан Гошовський, Леся Храплива-Щур, письменниця Ольга Мак, яка прибула до нас із Бразилії, письменник Іван Боднарчук. Осідком ОПЛДМ є Торонто, Канада.

Перелистуючи старі журнали „Ми і наші діти", видання ОПЛДМ, знаходимо там списки жертводавців на вкладки і видавничий фонд. Є там списки численних приятелів української книжки. У Міннесоті, себто у Міннеаполісі та в Ст. Полі, почали організовувати ОПЛДМ біля 15 років тому. Тим добрим духом, що нас заохотив до того, був д-р інж. Степан Тисовський, довголітній організатор Пластової Станиці. За цю справу взявся сердечно учитель Василь Пакуляк. Зорганізовано два відділи ОПЛДМ — у Міннеаполісі і Ст. Полі.

За ті роки відсвятковано 25-річчя існування ОПЛДМ; улаштовано десять виставок книжок з нагоди українських днів або спеціяльно для українських шкіл у річниці діячів нашої літератури — Котляревського, Стефаника, Лесі Українки та Сковороди. Поширювано українську книжку. Вислано три великі посилки книжок до Південної Америки. Членство прибувало. В найкращих роках було понад 100 членів. Нас відвідала голова ОПЛДМ з Торонто, О. Мак. Влаштували ми їй тоді літературний вечір. Вона відвідала тоді св. п. д-ра Олександра Грановського, який був щирим приятелем української книжки та основником української колекції книг при Міннесотському університеті. Нам пощастило приєднати таких членів-фундаторів: о. прелата Степана Кнапа, о. митрата Гаймановича, інж. Є. Наливайка, М. Чемериса, О. Короля, В. Пакуляка, д-ра Гренчишина, а закінчує сплачувати фундаторську вкладку в сумі 250 дол. Григорій Кузь, голова відділу ОПЛДМ в Ст. Пол. Усі українські священики є членами ОПЛДМ. Отець Лев Дорош із далекого Баффало є точним платником, як і митроф. протоієрей о. Андрій Кість. Продано поважне число книжок. Наше ОПЛДМ вислало понад 6,000 дол. Моїми заступниками були: Григорій Кузь і Радієвський. Запам'ятаймо, що найважливіший обов'язок поза рідною землею — зберегти нашу ідентичність.

Українська книжка шукає приятелів!

В. Пакуляк

Виставка українського мистецтва в Мюнхені

Виставка українського сучасного мистецтва, що її відкриття в Мюнхені відбулося 14-го серпня, а короткі інформації про яку подала вже українська преса, не перестає цікавити громадську думку. 21-го липня радіо „Свобода" передало у своїх програмах про виставку наступний репортаж.

Виставку, що має репрезентативний характер, організував Український Вільний Університет у Мюнхені, а Німецький Банк надав для неї свої приміщення. Перші дві виставки відбулися у великих провінційних містах північнозахідньої Німеччини — в Білефельді і Детмольді. Для третьої Німецький Банк призначив приміщення в самому центрі Мюнхена, на одній із головних вулиць. Цю серію пересувних виставок, що відбуваються цього року, організував УВУ для відзначення 60-річчя свого існування. Університет, як відомо, засновано в січні 1921 року у Відні, звідти він невдовзі перенісся до Праги, а наприкінці війни опинився в Баварії. Ось уже тридцять п'ять років УВУ продовжує свою діяльність в столиці Баварії, де його визнано офіційно як приватний вищий навчальний заклад. Крім авдиторного й заочного навчання, університет провадить досить широку загальнокультурну діяльність: публікація книжок, наукові симпозіюми та доповіді, нарешті — мистецькі виставки.

Перша така виставка відбулася сімдесять сьомого року на відзначення десятиріччя з дня смерти відомого художника з Києва Бориса Крюкова. Після цієї виставки університет почав улаштовувати систематично зустрічі з малярською творчістю українських майстрів пензля. Це були виставки Христини Куріци-Ціммерман, Миколи Романа та недавно прибулих з України художників неконформістів — Володимира Стрельникова, Олекси Льопи-Терзієва, Віталія Сазонова... Відбулася в УВУ також виставка творів українсько-німецького подружжя Альфеди Пулюй-Гогенталь та Олександра Пулюя. Окремо годиться відзначити українсько-чеські виставки з нагоди 150-річчя Штутгартського університету у Штуттгарті, а згодом у приміщеннях УВУ. Проте майже всі ці виставки були розраховані головно на українського відвідувача. Щойно теперішня серія пересувних виставок, яку УВУ влаштовує у співпраці з Німецьким Банком, дає нагоду німецькій публиці ознайомитися з творчістю українських художників і скульпторів.

Ми вже згадали про репрезентативний характер цієї виставки. Справді: на ній представлена творчість двадцяти одного українського мистця найрізноманітніших стилів, напрямків, жанрів технік та профілів. Тут і скульптура (Григорій Крук, Михайло Мороз, Христина Кишакевич) і емаль (Юрій Кульчицький) і гобелен (Христина Ціммерман-Куріца) і дереворитний розпис (Лідія Качуровська). А найбільше, звісно, творів малярства: олія й акрилік, пастель і темпера, акварель і мішана техніка.

Якщо в Україні Спілка художників об'єднує у своїх лавах мистців за територіяльним принципом, — себто всіх тих, що живуть на території республіки, то тут за критерій править творча праця на ниві української культури. Це мистці, що живуть в Німеччині, Франції, Швайцарії, Венесуелі та Сполучених Штатах. Нинішня виставка охопила також творчість кількох мистців єврейського, російського чи вірменського походження зв'язаних з українською культурою. Різні вони своїм віком: найстарший — поет, перекладач, мистецтвознавець і маляр Святослав Гординський закінчує сімдесять п'ятий рік життя, а наймолодшим — щойно по тридцять. Більшість мистців народилася в Україні: в Києві, Львові, Одесі, Харкові, Дніпропетровському, у різних містах Галичини, Буковини, Закарпаття... Але, як то кажуть, двадцятий вік зробив українців номадами. Тож довідуємося, наприклад, що Галина Мазепа народилася (ще за царських часів) у Петербурзі, Віталій Сазонов у Сибіру, Христина Кишакевич в Аргентині, у Буенос-Айресі.

Щодо мистецьких напрямків, то на виставці переважають модерністи — від поміркованих (як Григорій Крук та Святослав Гординський) до крайніх (Володимир Макаренко). Традиціоналістів, чия творчість базована на реалістичному трактуванні фактури, лише троє. Це Михайло Мороз, Микола Роман та Христина Кишакевич. Михайло Мороз народився двадцять шостого року в Києві, в середині сімдесятих років виїхав за кордон, від сімдесять восьмого року живе в Мюнхені. Він володіє старовинним мистецтвом вибивання на міді. Микола Роман — інженер, за фахом закарпатець. Він починав як аквареліст любитель, але наполегливою працею досягнув фахової вмілости.

Надиво приємною співгрою кольорів ваблять зір абстрактні композиції буковинця Темістокля Вирсти. Модерне тепер на Заході „наївне малярство" представлено кількома картинами Штейнберга, а поставою він нагадує біблійного патріярха. Але ми знаємо, що мистець пройшов тяжкий життєвий шлях, грамоти вчився самотужки в концтаборі, а малювати почав він, ні в кого не вчившись, як сам уміє.

Творчість українських неконформістів, донедавна совєтських громадян, представлена картинами Володимира Макаренка, якому знавці пророкують велике майбутнє, Володимира Стрельникова, Антона Соломухи, Віталія Сазонова та Олекси Терзієва-Льопи. Вони різні й тематикою й технікою, а однак їх об'єднує одна спільна риса: оглядаючи їхні твори, ми прийшли до висновку, що це ніщо інше, як бунт проти казенних норм соцреалізму.

Виставку українського мистецтва у приміщенні Німецького Банку у Мюнхені відкрив ректор УВУ Володимир Янів, згадавши, що виставку влаштовано на відзначення шістдесятріччя існування університету. Він зупинився на питанні вияву в мистецтві української етнопсихології, а на закінчення коротко накреслив силюети мистців, учасників виставки.

І.К.

У ЛАС ВЕҐАС, НЕВАДА, ДО ФЕДЕРАЛЬНОГО СУДУ внесено скаргу про відшкодування у висоті кількадесятьох мільйонів долярів від родин 15-ти робітників, які померли тут начебто від радіяції, що виникла в наслідок пробних вибухів в атмосфері атомових бомб в 1950-их і 1960-их роках. Крім цих судових скарг тут, у федеральному суді, є ще 300 скарг від нащадків пошкодованих радіяцією в цих атомових пробних теренах у Невадській пустелі.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІРЕНА БУРАЧИНСЬКА, членка УНС Відд. 472 Т-ва Пластовий Відділ в Чікаго, померла 20-го серпня 1981 р. на 80-му р. життя. Нар. 1901 р. в Україні, членом УНС стала в 1950 р. Залишила в смутку дочку Ксеню, сина Богдана, внуків, правнуків, ближчу і дальшу родину в ЗСА і на Україні. Похорон відбувся 22-го серпня 1981 р. на цвинтар св. о. Николая в Чікаго.

Вічна Їй Пам'ять!
Стефанія Кочій, секр.

МАРІЯ ТУРЧИК, членка УНС, Відд. 112, Т-ва Пресв. Марії, Парма, Огайо. Померла 17 липня 1981 р., членом УНС стала у 1937 р. Залишила в смутку доньку Ольгу. Похорон відбувся 20 липня 1981 на цвинтар свв. Петра і Павла в Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
М. Капрал, секр.

ЯРЕМА ГОДОВАНЕЦЬ, член УНС, Відд. 221 Т-ва св. Стефана в Чікаго. Помер 22 серпня 1981 р. на 82-му р. життя. Нар. в 1898 р. в Яремче — Україна. Залишив у смутку брата, сестру, ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 24 серпня на цвинтар св. Миколая в Чікаго, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Б. Карачевський, секр.

МАРІЯ ГНАТИШАК, член УНС, Відд. 25 Т-ва Свобода в Джерзі Сити, Н. Дж. Померла 15-го серпня 1981 р. на 58-му р. життя. Нар. в 1923 р. в с Прибилів, Україна, членом УНС стала в 1966 р. Залишила у смутку чоловіка, доньку, сина тата та родину в Україні. Похорон відбувся 19-го серпня 1981 р. на цвинтар в Н. Арлінгтон, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа

МАРІЯ КУХАРСЬКА, член УНС, Відд. 349 Т-ва ім. Тараса Шевченка в Менвілл, Н. Дж. Померла 25 серпня 1981 р. на 81-му р. життя. Нар. в Галичині в липні 1900 р. Членом УНС стала в 1934 р. Залишила у смутку сестру, ближчу та дальшу родину в Америці. Похорон відбувся 27 серпня 1981 р. на цвинтар Святого Андрея в Бавнд Брук, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
М. Захарко, секр.

МИКОЛА В. СЕМЧИШИН, член УНС Відд. 286 Т-ва св. Володимира в Джерсі СиТі, Н. Дж. Помер 27 квітня 1981 р. на 26-му р. життя. Нар. в 1954 р. в Джерсі Ситі. Членом УНС став у 1977 р. Залишив у смутку мати, батька, брата. Похорон відбувся 30 квітня 1981 р. на цвинтар Голі Крос в Н. Арлінгтон.

Вічна Йому Пам'ять!
П. Балутянски, секр.

КАРЛО П. КОГУТ, член УНС Відд. 217 Т-ва св. Йосафата в Рочестері, Н. Й. Помер 26 липня 1981 р. на 51 р. життя. Нар. в 1930 р. в Рочестері. Залишив у смутку брата, сестру та іншу родину. Похорон відбувся 29 липня 1981 р, на цвинтар Holy Sepulchre в Рочестері.

Вічна Йому Пам'ять!
Т. Кубаріч, секр.

ВОЛТЕР ЄДНОРАЗ, член УНС, Відд. 106 Т-ва св. Николая в Чікаго. Помер 8 серпня 1981 р. на 57 р. життя. Нар. в 1924 р. в Україні, членом УНС став в 1971 р. Залишив у смутку дружину, сина, дочку, сестру, внука і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 11 серпня 1981 р. на цвинтар св. Николая в Чікаго, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

НАСТУНЯ КУНІК, член УНС Відд. 164 Т-ва М. Грушевського в Бервік, Па. Померла 19 серпня 1981 р. Нар. в с. Лопушанка на Україні, членом УНС стала в 1933 р. Залишила у смутку сина, 3 доні, внукі і правнуків, дальшу родину на Україні. Похорон відбувся на цвинтар Свв. Кирила і Методія в Бервік, Па,

Вічна Їй Пам'ять!
Т. Бутрей, секр.

СЕМКО КОГУТ, член УНС Відд. 20, Т-ва Згода в Дітройті. Помер 4 серпня 1981 р. на 78 р. життя. Нар. в 1903 р. в Markopil-Броди, Україна, членом УНС став у 1951 р. залишив у смутку дружину, двох дочок і двох синів, внуків і правнуків. Похорон відбувся 8 серпня 1981 на цвинтар Mt. Olivet в Дітройті, Міч.

Вічна Йому Пам'ять!
Секр.

МИХАЙЛО СКОЧИПЕЦЬ член УНС, Відд. 171 Т-ва ім. Лесі Українки в Джерсі Ситі. Помер 31 серпня 1981 р. на 86 р. життя. Нар. в Сяноці, Україна. Членом УНС став у 1953 р. Залишив у смутку дружину і дочку. Похорон відбувся на цвинтар Rosehill Лінден, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Секр.

МИХАЙЛО ТОЛОЧКО, член УНС, Відд. 423 Т-ва Е. Коновальця в Чікаго, Ілл. Помер 16 липня 1981 р. на 76-му р. життя Нар. в 1906 р. у Львові на Україні. Членом УНС став у 1963 р. Залишив у смутку дружину, дочку, сина і 5 внуків. Похорон відбувся 20 липня 1981 р, на цвинтар св. Миколая в Чікаго, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Яків Берестянський, секр.

ПАВЛО МАЗАР, член УНС Відд. 131 Т-ва А. Шептицького. Помер 4 серпня 1981 р. на 65 р. життя. Нар. в 1916 р. на Україні, членом УНС став у 1950 р. Залишив у смутку дружину, сина та друзів. Похорон відбувся на цвинтар св. Миколая в Чікаго.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа 131-го Відд. УНС

МИХАЙЛО ЗАХАРЧУК, довголітній член УНС, Відд. 320 Holy Trinity, Балтімор, Мд. Помер 16 серпня 1981 р. на 65-му р. життя. Нар. в 1916 р. в Балтімор, Мд., членом УНС став в 1934 р. Залишив у смутку мати, брата, сестер та ближчу родину. Похорон відбувся 19 серпня 1981 р. на цвинтар св. Михаїла, в Балтімор, Мд.

Вічна Йому Пам'ять!
Секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1981 р.

Рочестер, Н.Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці, 36-ий Відд., о год. 1-ій по пол. у кафетерії школи св. Йосафата при 940 Рідж Ровд у Рочестері. Проситься всіх членок взяти участь у зборах та вирівняти належні вкладки. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.